

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008 тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, <http://www.me.gov.ua>, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____

На № _____ від _____

**Державна регуляторна служба
України**

Про погодження проекту наказу

Мінекономіки направляє на погодження проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Вимог до благополуччя деяких видів тварин» (далі – проект наказу).

Просимо погодити проект наказу у найкоротший строк.

- Додатки: 1. Копія проекту наказу на 39 арк. в 1 прим.
2. Копія пояснювальної записки на 4 арк. в 1 прим.
3. Аналіз регуляторного впливу на 12 арк. в 1 прим.
4. Копія оприлюдненого повідомлення про оприлюднення проекту наказу на 1 арк. в 1 прим.

Міністр



Тимофій МИЛОВАНОВ

Мороз
363-08-41



24 02 20
90 1831



**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

Н А К А З

Київ

№ _____

**Про затвердження Вимог
до благополуччя деяких видів тварин**

Відповідно до пункту 64 Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV “Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 228, пункту 9 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (зі змінами),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Вимоги до благополуччя деяких видів тварин, що додаються.
2. Установити, що розділи III і IV Вимог до благополуччя деяких видів тварин, затверджених цим наказом, застосовуються з 01 січня 2026 року, а

розділ V Вимог – з 01 січня 2021 року.

3. Директорату безпеки харчових продуктів забезпечити подання цього наказу в установленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

**Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**



Тимофій МИЛОВАНОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України

№ _____

ВИМОГИ
до благополуччя деяких видів тварин

I. Загальні положення

1. Ці Вимоги встановлюються з метою забезпечення благополуччя сільськогосподарських тварин, визначають мінімальні стандарти до умов, у яких перебувають тварини, у тому числі систематичного догляду і годівлі, вимоги до приміщень для утримання тварин, попередження хвороб, гуманне поводження з тваринами, запроваджують належну виробничу практику їх утримання, застосовуються до всіх операторів ринку, діяльність яких пов'язана з утриманням курей-несучок, бройлерів, зокрема ремонтного молодняку, у господарствах, у яких утримується як маточне поголів'я племінної птиці, так і ремонтний молодняк, свиней, телят та є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання незалежно від форми власності та підпорядкування, фізичними особами – підприємцями, фізичними особами, спеціалістами ветеринарної медицини.

2. Фізичні та юридичні особи, які утримують і використовують тварин у сільському господарстві, зобов'язані дотримуватися вимог законів та інших нормативно-правових актів України, санітарно-гігієнічних, ветеринарних правил і норм, а також цих Вимог, та не створювати загрози здоров'ю тварин.

3. Ці Вимоги не застосовуються до:

господарств, у яких здійснюється виробництво яєць, призначених для приготування, обробки, зберігання їх у домашніх умовах та/або для власного споживання;

господарств, у яких утримується менше ніж 350 курей-несучок;

господарств, у яких утримується менше ніж 500 бройлерів;

господарств, у яких утримується лише маточне поголів'я птиці;

інкубаторних станцій;

бройлерів, вирощених без постійного використання хімічних добавок;

тварин у стані природної волі;

тварин, яких використовують для змагань, розважальних заходів, культурних або спортивних цілей чи діяльності;

тварин, яких використовують для наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілей;

безхребетних тварин.

4. У цих Вимогах терміни вживаються в такому значенні:

бройлер – птиця виду "Галлус галлус", яка утримується з метою виробництва м'яса;

виробнича ділянка – ланка у виробничій структурі (структурний підрозділ) господарства, що об'єднує групу робочих місць за технологічним принципом спеціалізації;

гніздо – місце для кладки птицею яєць;

забій – умертвіння тварин з метою використання туші та продуктів забою для виробництва харчових продуктів;

кнур – дорослий некастрований самець свиней;

концентрація поголів'я – загальна жива маса тварин, одночасно присутніх у приміщенні (станку), на один квадратний метр використовуваної площі;

корисна площа приміщення – площа завширшки не менше ніж 30 см, із нахилом підлоги не більше ніж 14 %, з внутрішньою висотою не менше ніж 45 см (гнізда не вважаються корисною площею);

критерії результативності – узагальнювальні характеристики стану та здоров'я тварин за результатами їх огляду, які безпосередньо пов'язані з умовами їх утримання та використанням ресурсів на основі реалізації наявних можливостей та потенціалу для забезпечення благополуччя тварин;

кури-несучки – кури виду "Галлус галлус", які за своїм розвитком досягли стадії кладки яєць та утримуються для виробництва яєць, не призначених для виведення курчат;

курка – тварина виду "Галлус галлус", яка утримується з метою виробництва м'яса;

молода свиноматка – свиня, що вперше опоросилася;

молода свиня – свиня, що досягла статевої зрілості, але ще не опоросилася;

накопичувальний рівень щоденної смертності – сума рівнів щоденної смертності за повний виробничий цикл;

підсвинок – свиня в період від відлучення від свиноматки до досягнення нею живої ваги 70 кг;

підстилка – будь-які розсипчасті речовини, що дають можливість тваринам задовольнити свої етологічні потреби;

поголів'я – тварини, які на цей момент утримуються в господарстві та/або приміщенні;

поросна свиноматка – свиноматка від запліднення до опоросу;

порося – свиня в період від народження до відлучення від свиноматки;

приміщення – будівля або ділянка, де утримуються тварини;

рівень щоденної смертності – кількість тварин, які загинули в приміщенні протягом дня, ураховуючи вибракуваних тварин та тих, які загинули через

захворювання або з інших причин, поділена на кількість тварин, присутніх у цей день у цьому приміщенні, помножена на 100;

свиня на відгодовуванні – свиня масою від 70 кг до моменту забиття або спарювання;

свиноматка – свиня після опоросу;

свиня – тварина родини Суїде виду Суїс будь-якого віку, що утримується для розведення та відгодівлі;

стадо – група тварин, яка утримується в господарстві як епізоотична одиниця. Якщо в господарстві утримується кілька стад, які мають такий самий стан здоров'я тварин, кожне з цих стад формує окрему одиницю;

тварина – будь-яка тварина (у тому числі птиця, риби, рептилії та амфібії), що розводиться або утримується для виробництва харчових продуктів, шерсті, пір'я, шкіри, хутра або для інших сільськогосподарських потреб;

теля – велика рогата худоба (далі – ВРХ) віком до шести місяців;

умертвіння – будь-який навмисний процес, який призводить до смерті тварин;

утримувач – фізична або юридична особа, яка утримує тварин та відповідальна за них.

Інші терміни вживаються в значеннях, наведених у Законах України “Про ветеринарну медицину”, “Про захист тварин від жорстокого поводження”, “Про мисливське господарство та полювання”, “Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною”, “Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин”, “Про безпечність та гігієну кормів”.

5. Тварини повинні розводитися та утримуватися з урахуванням їх різновиду, стадії розвитку, здатності до адаптації та доместикації, фізіологічних та етологічних потреб, а також позитивного досвіду і наукових даних згідно з положеннями, визначеними в цих Вимогах.

II. Умови використання сільськогосподарських тварин

1. Утримання та догляд

1. Усі тварини, що утримуються в господарствах з метою використання в сільському господарстві, незалежно від систем утримання повинні оглядатися з інтервалами, достатніми для своєчасного виявлення порушень та недопущення страждань цих тварин, але не менше ніж один раз на добу. При цьому рівень освітлення (природне чи штучне, стаціонарне чи портативне) повинен бути достатнім для ретельного огляду тварин у будь-який час.

2. Догляд за тваринами повинен здійснюватися достатньою кількістю персоналу, який володіє відповідними знаннями про обставини, за яких тварині повинна надаватися допомога лікаря ветеринарної медицини, дії в разі непередбачуваних обставин (пожежа, стихійне лихо тощо); і в разі виходу з ладу обладнання, що забезпечує важливі параметри мікроклімату, годівлі та утримання тварин; та навичками щодо зменшення дії вищевказаних чинників на тварин.

Обслуговування кожної виробничої групи тварин здійснюється визначеним персоналом.

Особи, хворі на туберкульоз, сальмонельоз та інші хвороби, спільні для тварин і людей, до роботи в господарстві не допускаються.

Персонал забезпечують спецодягом та спецвзуттям з розрахунку не менше ніж два комплекти кожному працівнику.

Обладнання, інвентар, спецодяг, спецвзуття та інші предмети маркуються і закріплюються за кожною виробничою дільницею. Переміщувати зазначені предмети між дільницями без обеззараження не дозволяється.

Виходити в спецодязі та спецвзутті, а також виносити їх за межі господарств забороняється.

Дрібний інвентар необхідно дезінфікувати шляхом занурення на п'ять хвилин в окріп або знезаражувати одинвідсотковим розчином їдкого натру чи

іншими дезінфікувальними засобами, зареєстрованими в Україні, відповідно до інструкції з їх використання. Великий інвентар та обладнання дезінфікують шляхом зрошування дезінфікувальними розчинами чи в будь-який інший спосіб, який гарантує обеззараження.

3. Будь-якій тварині з ознаками захворювання чи травмування повинна якнайшвидше надаватися ветеринарна допомога та відповідний догляд. За необхідності хвору чи травмовану тварину ізолюють у відповідному приміщенні (ізоляторі) із сухою підстилкою для відповідного виду тварин.

4. У господарстві обов'язково ведеться електронний та/або паперовий облік застосування лікарських засобів (період і кількість) та облік загибелі тварин. Записи повинні бути завжди доступними для представників компетентного органу та уповноважених ним осіб під час здійснення заходів державного контролю. Такі записи повинні зберігатися не менше ніж три роки.

5. Просторові потреби тварин (щільність розміщення чи посадки; висота, довжина та ширина проходів, місць відпочинку, годівлі та напування тощо) повинні відповідати фізіологічним та етологічним потребам тварин. Якщо тварина постійно або регулярно прив'язується чи обмежується її пересування, вона повинна мати простір, достатній для задоволення фізіологічних та етологічних потреб.

6. Приміщення, у яких утримуються тварини, технологічне обладнання та матеріали, з яких вони виготовлені, не повинні містити шкідливих речовин або бути причиною травм чи захворювань тварин, а також повинні бути просторими, чистими та безпечними, легко митися і дезінфікуватися, у тому числі після кожного звільнення приміщень від тварин і перед розміщенням у них нової групи тварин.

7. Параметри мікроклімату в приміщеннях (обмін повітря, рівень пилу, температура, відносна вологість повітря, концентрація шкідливих газів, освітлення)

повинні підтримуватися в межах, нешкідливих для тварин певного виду та віку. Функціонування систем терморегуляції повинно постійно контролюватися.

8. Тварини, що постійно утримуються в приміщеннях, не повинні перебувати в постійній темряві або в умовах постійного штучного освітлення, що використовується лише для компенсації недостатності природного освітлення та забезпечення фізіологічних і етологічних потреб тварин.

9. Тварини, що утримуються не в приміщеннях, а також у період перебування їх поза приміщенням повинні бути захищені від несприятливих погодних умов, хижаків та іншого шкідливого впливу на їхнє здоров'я.

10. Усе автоматичне та механічне обладнання, що використовується в господарстві, повинно перевірятися відповідно до регламентної документації, але не менше ніж один раз на добу. У разі виявлення пошкодженого обладнання чи обладнання, що не працює, негайно вживаються заходи з відновлення його нормальної роботи, а за неможливості відновлення роботи обладнання вживаються заходи для забезпечення здорового та нормального існування тварин.

11. Раціон тварин повинен відповідати їх виду, фізіологічному стану, віку, напряму використання та підтримувати здоров'я тварин. Усі корми і вода повинні бути належної якості та не містити речовин чи домішок, які є небезпечними для тварин.

Частота доступу до кормів і води повинна відповідати фізіологічним потребам тварин.

12. Обладнання для забезпечення тварин кормами і водою повинно бути розроблене, сконструйоване та розміщене таким чином, щоб:

тварини уникали конкуренції під час годівлі та напування;

доступ до кормів і води залишався відкритим протягом часу, достатнього для

задоволення фізіологічних потреб тварин;

вода та корми залишалися придатними до споживання тваринами (без забруднення, домішок тощо).

13. З метою профілактики та лікування хвороб чи з господарською метою (стимуляція апетиту, вагітності, росту чи продуктивності тварин тощо) використовуються лише препарати та речовини, що дозволені в Україні та не мають негативного впливу на здоров'я тварин, а їх використання для такого виду тварин передбачено відповідною інструкцією.

14. Хірургічні операції з метою профілактики нанесення пошкоджень тваринами одна одній та відповідно до технології їх вирощування та утримання (кастрація, обрізання дзьоба в курчат, обрізання хвоста в поросят, укорочення молочних зубів у поросят, знерожування великої рогатої худоби, вставка носового кільця великій рогатій худобі тощо) може проводитися за таких умов:

використання альтернативних нехірургічних методів є менш виправданим чи менш ефективним;

необхідні оперативні втручання здійснюються в якомога ранньому віці з використанням найменш болючої чи небезпечної техніки операції.

15. Будь-які процедури, зазначені в пункті 14 цього розділу, проводяться виключно лікарем ветеринарної медицини, який має досвід застосування відповідної техніки. Якщо кастрація свиней або обрізування хвостів у них проводиться після досягнення ними семиденного віку, лікарем ветеринарної медицини використовується знеболювальний засіб та додаткова довготривала анестезія.

16. Під час селекції тварин не допускається використання методів і технологій, що негативно впливають на здоров'я та благополуччя тварин. Не дозволяється примушувати тварин до природного чи штучного розведення, що

спричиняє або може спричинити страждання чи ушкодження тварин.

2. Біобезпека, здоров'я та плани надзвичайного реагування

1. У господарствах повинні бути затверджені плани біологічної безпеки, спрямовані на забезпечення максимально можливого ветеринарно-санітарного статусу господарства та зменшення ризиків виникнення хвороб, небезпечних для різних епізоотичних груп тварин.

2. Плани повинні передбачати заходи з контролю за основними шляхами передачі хвороб і патогенних агентів (від тварини до тварини, у тому числі від домашньої та дикої, або від людини, інвентарю, що використовується під час роботи з тваринами), переносників збудників хвороб, повітря, питної води та кормів.

3. Утримувачі повинні вміти розпізнавати симптоми особливо небезпечних хвороб, погіршення здоров'я та пригнічення тварин.

Якщо утримувачі не мають відповідних навичок розпізнавання незадовільного стану здоров'я тварин, пригніченості та виправлення порушень або в разі виникнення підозри на одну з хвороб, що підлягає декларуванню, вони повинні повідомити про це лікаря ветеринарної медицини та/або іншу відповідальну особу.

4. Усі суб'єкти господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням сільськогосподарських тварин, повинні мати плани надзвичайного реагування з ліквідації наслідків природних катастроф, спалахів захворювань, технологічних аварій. Крім заходів з виявлення технологічних збоїв плани повинні передбачати наявність резервних систем життєзабезпечення тварин для обладнання, припинення роботи якого є небезпечним для життя та здоров'я тварин, а також заходи із запуску генераторів, виклику ремонтних бригад, запуску резервних

систем опалення та вентиляції, створення запасів води в господарстві, доступу до водопостачання, зберігання кормів на місцях, доставки запасних кормів.

У разі вимкнення резервних систем життєзабезпечення системи повідомлення повинні надавати сигнал тривоги. Резервні системи життєзабезпечення та системи оповіщення повинні постійно підтримуватися у робочому стані і контролюватися відповідними працівниками.

5. Плани надзвичайного реагування повинні містити заходи з гуманного умиротворення тварин.

3. Перевірки

1. Усі суб'єкти господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням тварин, повинні бути зареєстровані згідно із законодавством, а тварини – належним чином ідентифіковані.

2. Перевірка дотримання цих Вимог проводиться територіальними органами компетентного органу одночасно з перевітками для інших цілей у межах законодавства.

3. У господарствах, які утримують сільськогосподарських тварин, створюються системи внутрішнього контролю за дотриманням положень цих Вимог.

4. У господарствах можуть бути запроваджені інші стандарти благополуччя тварин, але не нижчі ніж викладені в цих Вимогах.

5. Усі суб'єкти господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням тварин, повинні надавати уповноваженим особам компетентного органу будь-яку допомогу, яку вони можуть потребувати під час перевірки дотримання цих Вимог.

III. Вимоги до благополуччя курей, яких утримують з метою отримання яєць та/або м'яса

1. Індикатори благополуччя

До індикаторів благополуччя курей належать:

рівень загибелі та рівень захворюваності курей. Добові, недільні та загальні показники загибелі та захворюваності не повинні перевищувати порогових значень, їх раптове підвищення може вказувати на порушення умов благополуччя;

порушення ходи. Кури можуть мати чисельні порушення моторики, викликані інфекційними захворюваннями чи іншими причинами, що можуть призводити до кульгавості та інших аномалій ходи;

контактні дерматити. Контактні дерматити вражають шкіряні покриви, що знаходяться в тривалому контакті з вологою підстилкою (підлогою). Ці захворювання проявляються почорнінням шкіри та можуть призводити до ерозій і фіброзу внутрішньої поверхні передплюсни, а інколи і киля;

стан пір'я. Виявлення забруднення пір'я в окремих курей пов'язують з наявністю контактних дерматитів і кульгавістю або умовами утримання та технологією виробництва;

частота метаболічних порушень. Незадовільний стан здоров'я незалежно від його причин свідчить про порушення умов благополуччя та незадовільні умови утримання;

поведінка. Лякливість курей, спричинена неправильним доглядом та умовами утримання, призводить до зменшення рівня приросту;

просторове розміщення курей у приміщенні. Нерівномірне розміщення курей вказує на температурний дискомфорт, наявність ділянок з вологою підстилкою, нерівномірність освітлення або розподілення кормів і води;

розпускання крил. Розпускання крил свідчить про перегрів та незадовільну якість повітря;

пилові ванни. Пилові ванни сприяють позбавленню курчат від забруднень,

зокрема від часток підстилки, збереженню пір'я в хорошому стані, що у свою чергу дозволяє курям підтримувати нормальну терморегуляцію та захищає від травм;

споживання кормів і води. Зменшення споживання кормів і води може свідчити про недостатність місця навколо годівниць та поїлок, неправильність їх розташування, незбалансованість раціону, незадовільну якість води або контамінацію кормів. Споживання кормів та води зменшується в разі перегрівання курей, а в разі переохолодження споживання кормів зростає. Нормальною поведінкою курей є пошук на підлозі кормів та їх скльовування. Зниження цієї активності може свідчити про проблеми з якістю підстилки або інші порушення;

виробнича ефективність. Показники приросту дають змогу вимірювати денний набір маси в грамах у середньому в стаді;

частота травматизму. Рівень поранень може вказувати на порушення умов благополуччя в стаді під час відгодівлі або відбору курей;

захворювання очей. Кон'юнктивіт може свідчити про подразнювальні речовини (пил, аміак). Підвищення концентрації аміаку викликає опік рогівки, що може призвести до сліпоти.

2. Утримання курей з метою отримання яєць та м'яса

1. У разі виявлення масових захворювань курей повинні вживатися заходи з недопущення яєць, отриманих від таких кур, в обіг. Рішення про використання яєць приймається державним ветеринарним інспектором території, на якій знаходиться господарство, відповідно до законодавства.

2. Параметри мікроклімату в приміщеннях (обмін повітря, рівень пилу, температура, відносна вологість повітря, концентрація шкідливих газів, освітлення), у яких утримуються кури, повинні підтримуватися в межах зоогігієнічних норм для відповідного виду та віку курей, які нешкідливі для їх здоров'я, зокрема концентрація аміаку в повітрі не повинна становити більше ніж 25 ppm (на висоті голови курки).

Температурні умови, у яких утримуються кури, повинні відповідати стадії їх розвитку. У разі перевищення теплових показників повинні невідкладно вживатися заходи щодо зменшення негативного впливу на курей, зокрема регулювання вентиляції приміщень або підігріву повітря, охолодження приміщень шляхом зрошення водою, регулювання щільності посадки курей.

Системи вентиляції повинні забезпечувати нормальний температурний режим і рівень вологості у приміщенні.

До критеріїв результативності належать: частота респіраторних захворювань та метаболічних порушень, захворювання очей, приріст, поведінка, споживання корму та води, стан пір'я, рівень загибелі.

3. Рівень шуму повинен зводитися до мінімуму. Слід запобігати виникненню постійного або раптового шуму.

Для недопущення виникнення стресу і страху в бройлерів, що проявляється їх скупченням, слід уживати заходів для зменшення впливу на них сильних і неочікуваних звуків.

Вентилятори, пристрої для годування та інше обладнання повинне бути сконструйоване, розміщене, експлуатуватися та обслуговуватися таким чином, щоб утворювати найменше шуму.

До критеріїв результативності належать: добовий рівень загибелі, захворюваність, приріст, частота травматизму, поведінка.

4. Рівень освітлення в приміщеннях, у яких утримуються кури, повинен забезпечувати можливість їм бачити одна одну, чітко розпізнавати та оглядати своє оточення, а також мати нормальний рівень активності. Отвори для природного освітлення повинні бути виконані таким чином, щоб світло рівномірно розподілялося по приміщенню.

Інтенсивність освітлення в приміщеннях протягом світлового дня повинна бути рівномірною та достатньою для того, щоб кури могли знаходити корми та воду, стимулювати їх рухливість і проведення огляду, та становити не менше 20 люкс на

рівні очей курей.

Під час використання штучного освітлення режим освітлення повинен встановлюватися таким чином, щоб не допускати виникнення проблем зі здоров'ям та поведінкою курей, зокрема відповідати 24-годинному циклу та включати достатній (тривалістю приблизно одну третину доби) безперервний період темряви для відпочинку курей, а також для запобігання розвитку імунодепресії та аномалії ока. Період півтемряви повинен забезпечуватися поступовим затемненням достатньої тривалості для засинання курей без відчуття тривоги.

Протягом семи днів з часу розміщення курей у приміщенні та за три дні до очікуваного часу забою освітлення повинно відповідати 24-годинному ритму та включати періоди затемнення, що тривають у сукупності не менше ніж шість годин, з мінімум одним безперервним періодом затемнення протягом не менше ніж чотири години, за винятком періодів перемикання сили світла.

Тимчасове зниження рівня освітлення може застосовуватися за необхідності за рекомендацією лікаря ветеринарної медицини.

До критеріїв результативності належать: порушення ходи, метаболічні порушення, приріст, поведінка, стан очей, частота травматизму курей.

5. Площа кліток та/або приміщень, у яких утримуються кури-несучки, повинна відповідати їх просторовим та етологічним потребам (щільність посадки, висота, довжина та ширина проходів, місць відпочинку, годівлі та напування тощо).

6. Щільність розміщення бройлерів у приміщеннях повинна дозволяти їм безперешкодно отримувати корми та воду, вільно рухатися.

Максимальна концентрація поголів'я бройлерів у приміщенні не повинна перевищувати 33 кілограми на квадратний метр, за винятком обставин, зазначених у пункті 9 підрозділу 6 цього розділу.

До критеріїв результативності належать: частота травматизму, рівень загибелі, поведінка, порушення ходи, частота захворюваності, метаболічні порушення, приріст, стан пір'я.

7. Клітки у приміщеннях повинні бути встановлені в спосіб, що дає змогу вільно оглядати всіх курей.

Конструкція та розміри дверей клітки повинні бути такими, щоб кожна доросла курка могла бути вилучена, без зайвих страждань або ушкоджень.

Клітки та/або приміщення, у яких утримують курей, повинні бути обладнані засобами запобігання їх втечі.

8. У разі утримання курей на підлозі всі кури однаковою мірою повинні мати постійний доступ до підстилки. Підстилка повинна забезпечувати ізоляцію курей від підлоги, давати можливість приймати пилові ванни та займатися дзьобанням. Підстилка повинна залишатися сухою та рихлою. Її запилення, злежування та зволоження не допускається.

У разі утримання курей на сітці сітка повинна дозволяти курям зберігати рівновагу та уникати травмування.

До критеріїв результативності належать: стан пір'я, порушення ходи, поведінка, стан очей, частота захворюваності, приріст.

9. Частини споруд, обладнання та посуд, що перебувають в контакті з бройлерами, ретельно очищуються та дезінфікуються кожного разу після повного забою та перед розміщенням курей. Після забою вся підстилка утилізується.

10. Відходи повинні прибиратись із необхідною періодичністю, а мертві кури – щодня.

11. З метою запобігання клюванню та канібалізму допускається обрізання дзьоба за умови, що воно виконується кваліфікованим персоналом у курчат, вік яких не досяг 10 днів та які призначені для кладки яєць.

3. Особливості утримання курей-несучок в альтернативних системах

1. Господарства, діяльність яких пов'язана з утриманням курей-несучок, з 01 січня 2026 року повинні забезпечити приведення всіх новозбудованих або перебудованих виробничих систем, зазначених у цьому розділі, щонайменше відповідно до нижчезазначених вимог.

2. Усі системи обладнуються таким чином:

у разі використання прямих годівниць повинно забезпечуватися місце завдовжки (завширшки) не менше ніж 10 см для однієї курки, у разі використання круглої годівниці – не менше ніж 4 см; у разі використання суцільних жолобів-поїлок – завдовжки не менше ніж 2,5 см для однієї курки; у разі використання круглих корит-поїлок – не менше ніж 1 см для однієї курки; у разі використання поїлок з патрубками або чашок повинні бути встановлені не менше ніж одна поїлка з патрубком або чашка для кожних 10 курей; у разі розміщення підвісних місць для пиття – у зоні досяжності кожної курки не менше ніж дві чашки або дві поїлки з патрубком;

для кожних семи курей повинно бути не менше ніж одне гніздо призначене для окремої курки або групи курей (групове гніздо); компоненти настилу гнізда не повинні складатися з дротяної сітки, з якою можуть контактувати кури;

площа гнізда становить не менше ніж 1 м² для не більше ніж 120 курей.

3. Сідала не повинні мати гострих країв, а їх довжина повинна становити не менше ніж 15 см для кожної курки. Сідала не повинні встановлюватися над підстилкою, при цьому горизонтальна відстань між сідалами повинна бути не менше ніж 30 см, а між сідалом і стінкою приміщення чи клітки – не менше ніж 20 см.

Настил конструкцій повинен забезпечувати достатню підтримку кожного зі спрямованих уперед кігтів кожної лапи.

Підстилка повинна становити не менше ніж одну третю підлоги в приміщенні, у якому утримуються кури-несучки, та не менше ніж 250 см² застеленої площі для кожної курки.

4. Якщо кури-несучки утримуються в багаторівневих клітках, клітки повинні забезпечувати можливість курей вільно переміщуватися між рівнями. У таких клітках повинно бути не більше ніж чотири рівні, що розташовуються таким чином, щоб запобігати падінню курей на нижчі рівні. Внутрішня висота між рівнями повинна бути не менше ніж 45 см, а засоби для напування та годівлі повинні бути доступні всім курям однаковою мірою.

5. У разі утримання курей-несучок на відкритих просторах (вигулах) повинно бути обладнано декілька виходів назовні заввишки не менше ніж 35 см і завширшки не менше ніж 40 см. При цьому на кожні 1000 курей повинен бути загальний отвір завширшки 2 м.

Площа вигулів повинна відповідати щільності поголів'я курей і не повинна перевищувати дев'ять курей-несучок на квадратний метр корисної площі. Грунт вигулу повинен запобігати забрудненню курей. Вигули повинні бути обладнані укриттям від негоди та хижаків і засобами напування курей.

4. Особливості утримання курей-несучок у невідосконалених клітках

1. Усі суб'єкти господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням курей-несучок, повинні забезпечити приведення з 01 січня 2020 року всіх систем кліток щонайменше відповідно до таких вимог:

наявність для кожної курки-несучки площі, що вимірюється в горизонтальній площині клітки не менше ніж 550 см², яка може використовуватися без обмежень, зокрема без урахування будь-яких чинників, здатних обмежити корисну площу;

жолоб для корму повинен бути завдовжки не менше ніж 10 см на кожну курку в клітці та бути доступним для курей-несучок;

у кожній клітці встановлюється суцільний жолоб-поїлка такої самої довжини, як і жолоб для корму. У разі розміщення підвісних поїлок у зоні досяжності кожної курки повинні бути не менше ніж дві чашки або дві поїлки з патрубком;

65 % площі клітки повинні бути заввишки не менше ніж 40 см, 35 % площі клітки – не менше ніж 35 см;

настил конструкцій повинен забезпечувати достатню підтримку кожного зі спрямованих уперед кігтів кожної лапи курки-несучки. Нахил настилу не повинен перевищувати 14 % або 8 %. У разі застосування іншого настилу, ніж з прямокутної дротової сітки, допускається більший нахил;

клітки повинні бути обладнані відповідними засобами для сточування кігтів.

2. З 01 січня 2026 року забороняється використання кліток, обладнаних згідно з вимогами, викладеними в цьому підрозділі.

5. Особливості утримання курей-несучок у вдосконалених клітках

1. Усі суб'єкти господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням курей-несучок, повинні забезпечити приведення з 01 січня 2026 року всіх систем кліток відповідно до таких вимог:

для кожної курки-несучки повинно бути доступно не менше ніж 750 см² площі клітки, з яких 600 см² повинні становити корисну площу; висота клітки повинна бути не менше ніж 20 см у кожній точці, при цьому загальна площа кожної клітки повинна становити не менше ніж 2000 см²;

довжина сідала повинна становити не менше ніж 15 см для кожної курки;

довжина жолобу для корму повинна бути не менше ніж 12 см для кожної курки в клітці;

система поїння повинна забезпечувати в зоні досяжності кожної курки не менше ніж дві чашки чи дві поїлки з патрубком;

клітки повинні бути обладнані гніздами та відповідними засобами для сточування кігтів.

2. Для забезпечення належного огляду, вміщення курей у клітки та вилучення їх із кліток між рядами з клітками повинен бути прохід завширшки не менше ніж 90 см, при цьому відстань від підлоги приміщення до нижньої частини клітки повинна становити не менше ніж 35 см.

6. Особливості утримання бройлерів

1. Господарство з утримання бройлерів слід розміщувати на ділянці, захищеній від пожеж, повеней та інших природних катастроф. У місцях розміщення бройлерних господарств ризики, пов'язані з біобезпекою та впливом хімічних і фізичних речовин, шуму та непогоди, повинні бути нульовими або зниженими до мінімуму.

Приміщення пташника, вигули та обладнання повинні бути сконструйовані та підтримуватися таким чином, щоб не допустити травмування бройлерів і завдання їм болю.

2. За наявності достатньої кількості пір'я бройлери можуть отримувати доступ до вигулу за межі приміщень, у яких утримуються. Для цього слід передбачити достатню кількість виходів, щоб вони могли безперешкодно залишити пташник і повертатися до нього. Для вигулу обладнують майданчики без застою води, вільні від бруду та з укриттям на випадок непогоди.

До критеріїв результативності належать: поведінка, частота захворювань, метаболічні порушення, приріст, стан пір'я, частота травматизму, рівень загибелі та захворюваності.

3. За необхідності лікувального сточування дзьоба його проводить лише лікар ветеринарної медицини в асептичних умовах у бройлерів, яким ще не виповнилося 10 днів, при цьому допускається мінімальне сточування дзьоба найбільш безболісними методами, не допускаючи кровотечі.

До критеріїв результативності належать: рівень загибелі, вибраковка, рівень

захворюваності, поведінка.

4. Бройлери повинні оглядатися не менше ніж двічі на добу з метою виявлення хворих і травмованих для лікування та/або умертвіння, виявлення порушень благополуччя та здоров'я, відбору трупів бройлерів.

Огляд повинен здійснюватися таким чином, щоб не завдавати бройлерам зайвої занепокоєності, не травмувати їх та не шкодити їм.

Бройлери, що мають невиліковні захворювання, вроджені дефекти і травми, повинні видалятися зі стада для невідкладного забою гуманними методами.

Цервикальна дислокація за умови її проведення досвідченим працівником визнається валідним методом індивідуального забою бройлерів.

До критеріїв результативності належать: поведінка, приріст, частота травматизму, рівень загибелі, рівень захворюваності.

5. Утримувач веде облік кожного приміщення, у якому утримуються бройлери, їх кількості, породи чи гібриди, кількості загиблих бройлерів, кількості вибракуваних бройлерів, кількості бройлерів, що залишилися в групі після вилучення бройлерів на забій або на продаж.

Дані такого обліку зберігаються протягом трьох років і надаються компетентному органу під час проведення перевірки або за окремим запитом.

Для догляду за бройлерами допускаються особи, які пройшли відповідне навчання або здобули досвід, еквівалентний такому навчанню, зокрема щодо фізіології курей (потреба у воді та кормах, поведінка та поняття стресу), практичних аспектів обережного поводження з бройлерами, їхнього відлову, вантажних операцій та транспортування, невідкладної допомоги, забою або вибракування в разі настання надзвичайних обставин, превентивних заходів біологічної безпеки.

6. Не допускається голодування курей перед забоєм.

Доступ бройлерів до води повинен забезпечуватися до моменту їх відбору для забою.

Бройлери, які не здатні перенести завантаження та транспортування, повинні бути умертвлені гуманним методом.

Відбір бройлерів планують таким чином, щоб уникнути температурного стресу під час відбору, транспортування та передзабійного очікування. Строк передзабійного очікування повинен бути мінімальним.

Забороняється захоплення бройлерів за шию та крила.

У разі механічного відбору бройлерів механізми, що використовуються з цією метою, повинні бути сконструйовані, застосовуватися та утримуватися таким чином, щоб не допускати їх травмування та стресу.

Відбір бройлерів проводиться за зниженого рівня освітлення або синього кольору світла, що заспокійливо впливає на них.

Відібраних бройлерів обережно поміщають у контейнери для транспортування.

Конструкція та вміст контейнерів не повинні допускати травмування бройлерів.

Контейнери піддають регулярному очищенню та обеззараженню.

7. Після забою офіційний ветеринарний лікар проводить обстеження забитих бройлерів для виявлення можливих ознак низького рівня благополуччя, зокрема високого рівня контактних дерматитів, паразитизму та систематичних захворювань.

8. Якщо рівень смертності або результати обстеження бройлерів після забою свідчать про низький рівень благополуччя, офіційний ветеринарний лікар зобов'язаний повідомити про це власника або утримувача бройлерів і територіальний орган компетентного органу для вжиття відповідних заходів.

9. Збільшення щільності поголів'я можливе за умови погодження такого розміщення територіальним органом компетентного органу.

Власник або утримувач бройлерів не пізніше ніж за 15 днів до розміщення

нової групи птиці інформує відповідний територіальний орган компетентного органу про намір збільшити концентрацію поголів'я, але не більше ніж 39 кілограм живої маси на квадратний метр, при цьому у зверненні вказується точна цифра концентрації поголів'я та додається інформація про виконання цих Вимог до благополуччя курей, що утримуються з метою отримання м'яса.

Утримувач веде документацію, у якій докладно описує системи виробництва. Документація, зокрема, повинна містити інформацію про технічні дані та обладнання щодо:

плану будівлі (у тому числі площі поверхонь, зайнятих бройлерами);
систем вентиляції та терморегуляції (включаючи їх розташування), докладні цільові параметри якості повітря, його швидкості та температури, системи напування та годівлі, їх розташування;

аварійних і резервних систем на випадок відмови будь-якого автоматизованого чи механізованого обладнання, суттєво важливого для здоров'я та благополуччя тварин;

типу підлоги, покриття підлоги та звично використовуваної підстилки.

Документи оновлюються та надаються територіальному органу компетентного органу за першою вимогою. Зокрема, вносяться записи про технічні перевірки аварійних систем та систем вентиляції.

Власник або утримувач негайно повідомляють територіальний орган компетентного органу про будь-які зміни в системі виробництва, що можуть вплинути на благополуччя бройлерів.

Власник або утримувач гарантують, що кожна будівля господарства обладнана вентиляцією та за необхідності системами опалення та охолодження, що спроектовані, установлені та функціонують таким чином, що концентрація амонію (NH_3) не перевищує 200 чмч, а концентрація вуглекислоти (CO_2) не перевищує 3000 чмч під час вимірювання, проведеного на рівні голів птахів; внутрішня температура, коли зовнішня температура вимірюється в тіні, не перевищує таку зовнішню температуру більш ніж на три градуси; середня відносна вологість, виміряна всередині приміщення протягом 48 годин, не перевищує 70 %, за

температури зовні приміщення нижче 10 градусів.

Територіальний орган компетентного органу може погодити підвищення концентрації поголів'я бройлерів у приміщенні за таких умов:

моніторинг господарства, що проводився територіальним органом компетентного органу протягом останніх двох років, не виявив жодних порушень благополуччя бройлерів;

контроль за дотриманням цих Вимог постійно здійснюється власником або утримувачем бройлерів;

у не менше ніж семи послідовно розміщених стад у конкретному приміщенні накопичувальний рівень щоденної смертності становить менше 1 %, помноженого на вік бройлерів у стаді у днях під час забою.

7. Вимоги до годівлі та напування курей, яких утримують з метою отримання яєць та м'яса

1. Кури повинні щодня отримувати достатню кількість кормів і води відповідно до віку та генетичних характеристик. Корми повинні містити всі елементи, необхідні для підтримки здоров'я та благополуччя курей, без забруднювальних речовин у шкідливих концентраціях, задовольняти фізіологічні потреби в поживних речовинах відповідно до їх виду і віку та підтримувати здоров'я в хорошому стані. Усі корми та вода повинні бути належної якості та не містити речовин чи домішок, які є небезпечними для курей.

Система водопостачання повинна постійно очищуватися.

Доступ курей до води та кормів повинен бути постійним і безперервним. Не допускаються тривалі періоди голоду та спраги.

Кури, які нездатні самотійно отримувати корми та воду, повинні невідкладно умирати гуманними методами.

До критеріїв результативності належать: споживання кормів і води, приріст, поведінка, порушення ходи, частота захворюваності, метаболічні порушення, рівень загибелі, частота травматизму.

2. Обладнання для годівлі та напування курей-несучок повинно бути розроблене, сконструйоване та розміщене таким чином, щоб:

курки-несучки уникали конкуренції під час годівлі та напування і мали однаковий доступ до кормів та води;

доступ до кормів та води залишався відкритим постійно;

корми та вода постійно залишалися придатними до споживання (без забруднення, домішок тощо).

IV. Вимоги до благополуччя свиней

1. Розміщення господарств

1. Територію для розміщення свинарських господарств обирають відповідно до діючого проєкту районного планування, плану організаційно-господарського устрою підприємств та планування населеного пункту, а для розміщення комплексів промислового типу – крім зазначеного також ураховують затверджені схеми їх розташування в районах, областях тощо.

2. Не допускається будівництво свинарських господарств на місці колишніх тваринницьких приміщень, худобомогильників, гноєсховищ тощо.

3. Територія, на якій заплановано будівництво приміщень для утримання свиней, повинна бути з низьким рівнем стояння ґрунтових вод, забезпечена під'їзними шляхами, електроенергією, теплом і питною водою.

4. Розмір господарств за кількістю поголів'я свиней, які одночасно утримуються в господарстві, становить:

дрібне господарство – до 15 голів свиней;

мале господарство – до 200 голів свиней;

середнє господарство – від 201 до 3000 голів свиней;

спеціалізоване господарство – від 3001 і більше голів свиней.

5. Навколо свинарських господарств створюється санітарно-захисна зона.

Межі санітарно-захисних зон для свинарських господарств (відстань від меж ферми до меж населених пунктів, житлових зон):

з вирощування та відгодівлі до 12 тис. голів свиней на рік – не менше ніж 500 м;

з вирощування та відгодівлі від 12 до 54 тис. голів свиней на рік – не менше ніж 1500 м;

з вирощування та відгодівлі 54 тис. голів на рік та більше – не менше ніж 2000 м.

6. Відстань між племінними репродукторами та товарними фермами, на яких утримуються тварини з метою отримання продукції, повинна становити не менше ніж 1500 м.

7. Територія ферми повинна бути огорожена по всьому периметру.

8. Територію свинарського господарства розділяють на ізолювані одна від одної зони:

виробничу зону, у якій знаходяться будівлі, де утримуються свині та ветеринарні об'єкти. Будівлі, у яких утримуються свині на відгодівлі, розміщують нижче по рельєфу з підвітреної сторони відносно інших будівель;

адміністративно-господарську зону, у якій знаходяться приміщення та будівлі адміністративно-господарських служб, об'єкти для інженерно-технічного обслуговування (гараж, складські приміщення тощо);

зону зберігання і приготування кормів, у якій розміщуються будівлі для зберігання та приготування кормів. Кормоцех розташовують при в'їзді на територію підприємства з навітреної сторони відносно решти будівель. Біля кормоцеху розміщують приміщення для зберігання кормів.

9. У свинарських господарствах повинен бути ветеринарний пункт, який складається з амбулаторії та стаціонару. До амбулаторії належать приміщення для спеціалістів, діагностичний кабінет або діагностичне відділення (для спеціалізованих господарств), аптека, склад для біопрепаратів з холодильною камерою та склад для дезінфікувальних засобів.

Забійно-санітарний пункт складається із забійного відділення з приміщенням для забою свиней, розтину шлунково-кишкового тракту тварин, посолу шкір та тимчасового зберігання туш і шкір тварин, відділення для утилізації та приміщення для розтину туш свиней.

Відділення для утилізації повинно бути обладнане автоклавом та піччю для спалювання трупів свиней.

Забійно-санітарний пункт та прилегла до нього територія обмежується парканом заввишки не менше ніж два метри з окремим виїздом (в'їздом) на дорогу загального користування.

Ветеринарні об'єкти повинні бути обладнані каналізацією для відведення стічних вод.

10. Вхід у виробничу зону малих, середніх і спеціалізованих господарств дозволяється тільки через ветсанпропускник, а в'їзд/виїзд транспорту – через постійно діючий дезбар'єр (мийно-дезінфекційний блок). На ветсанпропускнику ведуться такі журнали: виходу на роботу спеціалістів; відвідування сторонніми особами; руху та проведення дезінфекції транспорту; приготування дезрозчинів та заправлення дезбар'єрів; прання та дезінфекції спецодягу.

11. В адміністративно-господарській та виробничій зонах облаштовують туалети з умивальниками.

12. Особи, які працюють у господарстві, не можуть мати у особистій власності свиней.

13. На території господарств забороняється утримувати собак, котів та тварин інших видів.

14. З метою здійснення заходів з дезінсекції (знищення комах) необхідно:
територію та приміщення постійно тримати в чистоті;
попереджувати виплід мух, для чого своєчасно прибирати сміття та гній;
закривати дрібною сіткою вікна;
не рідше одного разу на тиждень (літній період року) здійснювати оброблення смітників та вигрібних ям дезінфекційними та інсектицидними засобами, зареєстрованими в Україні згідно із законодавством.

15. Для недопущення проникнення гризунів у приміщення, у яких утримуються свині, необхідно:

оббивати пороги та двері приміщень на висоті 40–45 см листовим залізом або металевою сіткою;

поїлки та підлогу періодично очищати від бруду, а годівниці – щодня від залишків корму.

16. Годівниці, поїлки, обладнання для приготування кормів очищають і миють гарячою водою з мийним засобом з подальшим промиванням проточною водою.

17. З метою запобігання травмуванню тварин, провокуванню агресивній поведінці утримувачі тварин постійно і своєчасно здійснюють огляд та ізолюють слабких тварин і таких, що відстають у розвитку. Для цього в кожному приміщенні обладнують санітарні станки із суцільними перегородками місткістю 1–2 % загального поголів'я.

18. Ветеринарні спеціалісти, що працюють в господарстві чи обслуговують тварин у господарстві, не мають права обслуговувати тварин в інших

господарствах.

19. Для профілактики захворювань свиней утримувачі свиней повинні вживати заходів, які сприяють збереженню поголів'я, а саме:

дотримання норм щільності;

дотримання норм годівлі та напування;

дотримання параметрів мікроклімату, вентиляції, освітленості в приміщенні та умов утримання;

проведення своєчасного видалення гною та дезінфекції станків, приміщень, обладнання та інвентарю;

виявлення та знищення ектопаразитів.

20. Свині, що надходять у господарство, повинні пройти профілактичний карантин. Для цього їх утримують окремо від загального поголів'я протягом 30 днів. Під час карантину власник або утримувач повинен повідомляти спеціаліста ветеринарної медицини про придбання свиней, виконувати надані ним рекомендації щодо їх утримання в цей період та сприяти проведенню необхідних лабораторних досліджень тощо.

У разі виявлення будь-яких відхилень від нормального фізіологічного стану свиней, за яких спостерігаються клінічні прояви хвороби або загибель, власник або утримувач тварин повинен терміново повідомити спеціаліста державної установи ветеринарної медицини, який здійснює відбір проб матеріалу від свиней та подання їх до уповноваженої лабораторії для проведення необхідних лабораторних досліджень у порядку, передбаченому законодавством.

Подальші дії повинні проводитися під контролем спеціаліста ветеринарної медицини.

2. Правила утримання свиней

1. Під час комплектації стада новими тваринами забезпечуються умови, за

яких свині, що надходять з інших господарств, перед уведенням у стадо перебувають на карантині протягом 30 днів із здійсненням обов'язкових лікувально-профілактичних і діагностичних заходів.

2. Приміщення для утримання свиней обладнують вентиляцією, що забезпечує необхідний обмін повітря з метою підтримання параметрів температури, вологості та концентрації шкідливих газів у повітрі.

3. Для підтримання параметрів мікроклімату забезпечують кількість приточного повітря в приміщеннях у холодний період – не менше ніж 30 м³/год на 1 ц живої маси свиней, у перехідний та теплий період – відповідно 45 та 60 м³/год на 1 ц живої маси.

4. Норми температури та відносної вологості повітря в приміщеннях, у яких утримуються свині наведено в додатку 1 до цих Вимог.

5. Норми швидкості руху повітря в приміщеннях наведено в додатку 2 до цих Вимог.

6. Нормативні параметри повітря забезпечують в зоні розміщення тварин у просторі на висоті до одного метра над рівнем підлоги.

7. Підлога в приміщеннях, у яких утримуються свині, повинна бути неслизька, низькотеплопровідна, вологонепроникна, стійка для зтирання та дії дезінфікувальних засобів.

Нахил безщільової підлоги в бік гнійного каналу повинен становити не менше ніж 5 %.

8. Вільна загальна площа підлоги, доступна кожному підсвинку чи свині на відгодівлі, що утримуються групами, за винятком молодих свиней після

спаровування та свиноматок, повинна бути не меншою, ніж зазначено в додатку 3 до цих Вимог.

Загальна вільна площа підлоги, що є доступною кожній молодій свині після спаровування та свиноматці, якщо вони утримуються в групах, повинна становити не менше ніж 1,64 м² та 2,25 м² відповідно. Якщо ці тварини утримуються в групах, у яких нараховується до шести голів, вільна площа приміщення повинна бути збільшена на 10 %. Якщо ці тварини утримуються в групах, в яких налічується 40 або більше голів, вільна площа підлоги може бути зменшена на 10 %.

9. Молоді свиноматки та молоді свині повинні утримуватися в групах, починаючи з четвертого тижня після спаровування та до початку останнього тижня перед очікуваним опоросом.

Довжина загону, у якому утримується група свиней, повинна бути не менше ніж 2,8 м. Якщо група свиней становить менше ніж шість голів, довжина загону, у якому вони утримуються, повинна бути не менше ніж 2,4 м.

Перегородки між станками повинні бути суцільними.

10. Молоді свиноматки та молоді свині можуть утримуватися групами до 10 голів та/або індивідуально протягом першого періоду супоросності за умови, що вони мають можливість вільно рухатися в станках.

Групи з молодих свиноматок формують з тварин із різницею в заплідненні в один – три дні.

У групах свиней на відгодівлі, ремонтного молодняку та свиней на відлученні різниця у віці не повинна становити більше ніж три дні.

11. Рівень постійного шуму в приміщеннях, у яких утримуються свині, повинен становити не більше ніж 85 дБ.

12. Інтенсивність освітлення в приміщеннях, у яких утримуються свині, повинна становити не менше ніж 40 люкс протягом не менше ніж вісім годин на

добу.

13. Площа підлоги в приміщеннях, у яких утримуються свині, повинна дозволяти всім тваринам одночасно лежати, при цьому зона відпочинку повинна бути зручною, сухою та очищеною.

14. Для підстилки в приміщеннях, у яких утримують свиней, можуть використовуватися сіно, солома, деревина, тирса, грибний компост, торф або суміші останніх, які не завдають шкоди здоров'ю тварин і допомагають їм реалізувати природну поведінку.

15. Підлога в приміщеннях, у яких утримуються свині, у яких не передбачена підстилка, повинна відповідати розміру та масі свиней, бути міцною та:

для свиней після спаровування та поросних свиноматок повинна бути монолітна бетонна підлога без швів на ґрунтовій основі площею не менше ніж 0,95 м² на одну молоду свиню та принаймні 1,3 м² на одну свиноматку та мати не менше ніж 15 % решітки;

бетонна підлога може мати щілини завширшки не більше ніж: для поросят, що утримуються в групах – 11 мм; для підсвинків – 14 мм; для свиней на відгодівлі – 18 мм; для молодих свиней після спаровування та молодих свиноматок – 20 мм.

16. Мінімальна ширина планки в клітках для поросят і підсвинків повинна становити 50 мм, для свиней на відгодівлі, молодих свиней після спаровування та молодих свиноматок – 80 мм.

17. Годівля свиней здійснюється відповідно до їх віку та фізіологічного стану не менше ніж один раз на день. Якщо свиней годують групами або за допомогою автоматичних систем годівлі, що дають змогу тваринам індивідуально отримувати їжу, кожна свиня повинна мати доступ до їжі одночасно з іншими в цій групі.

18. Усі свині старше двох тижнів повинні мати постійний доступ до свіжої води та кормів. При цьому можуть використовуватися системи, що забезпечують отримання достатньої кількості кормів кожною свинею навіть за наявності конкуренції.

19. Усі поросні свиноматки та молоді свині з метою задоволення відчуття голоду повинні мати можливість отримувати достатню кількість кормів з високим рівнем клітковини та енергії.

20. Свині, що мають утримуватися в групах, але поведуться агресивно, або на них нападають інші свині, або які є хворими чи травмованими, повинні тимчасово утримуватися в індивідуальних станках. У таких випадках тварини повинні мати можливість вільно рухатися, якщо це не суперечить спеціальним рекомендаціям лікаря ветеринарної медицини.

21. Забороняється використання прив'язі для молодих свиноматок та молодих свиней.

22. Для профілактики стресових явищ не допускається поєднання вакцинації свиноматок і поросят з процесами перегрупування, зважування тощо. Лікувально-профілактичні маніпуляції необхідно закінчити до перегрупування.

23. Усі процедури, що проводяться з іншою метою (крім тих, що мають терапевтичний або діагностичний характер, або для ідентифікації свиней) та призводять до пошкодження чи втрати чутливої частини тіла або зміни структури кісток, забороняються, за винятком:

рівномірного зменшення кутніх зубів поросят до семиденного віку шляхом відпилювання або обламування, із залишенням непошкодженої, гладкої поверхні;
зменшення ікл кнурів у довжину для запобігання травмуванню інших тварин;
обрізання частини хвоста;

кастрації, крім кастрації шляхом розриву тканин (“на відрив”);
кільцювання носа за вільно-вигульної системи утримання свиней.

Зменшення кутніх зубів та обрізання хвостів повинні проводитися лише за наявності доказів поранення сосків свиноматки, хвостів або вух інших свиней.

Зазначені процедури можуть бути застосовані лише за умови, коли інші заходи, вжиті для запобігання відкушуванню хвоста та травмування інших тварин, є неефективними.

Будь-які процедури, зазначені вище, проводяться виключно лікарем ветеринарної медицини або спеціально навченою особою, що має досвід застосування відповідної техніки. Якщо кастрація чи обрізування хвостів проводиться після семи днів після народження, лікар ветеринарної медицини повинен використовувати знеболювальний засіб і додаткову довготривалу анестезію.

3. Особливості утримання різних категорій свиней

1. Станок для кнур повинен бути розміщений та обладнаний таким чином, щоб кнур мав можливість повертатися, чути, нюхати та бачити інших свиней. Загальна площа стійла, доступна для кнура, повинна становити не менше ніж 6 м².

Якщо в станках відбувається процес природного спарювання, загальна вільна площа для дорослого кнура повинна становити не менше ніж 10 м².

2. У разі утримання молодих свиней та молодих свиноматок у групах вживаються заходи для зменшення їх агресії.

3. Поросні свиноматки та молоді свинки повинні проходити діагностичні дослідження та лікування від екто- та ендопаразитів.

4. За тиждень до очікуваного опоросу молоді свинки та поросні свиноматки повинні мати достатню кількість підстилки.

5. Станки, призначені для опоросу, у яких утримуються свиноматки, повинні бути оснащені спеціальними засобами захисту поросят, зокрема захисними перегородками, рештуванням тощо.

6. Поросята повинні утримуватися у станку, площа якого дає змогу тваринам одночасно відпочивати. Підлога повинна бути твердою та застеленою килимком, або соломою, або будь-яким іншим матеріалом.

Якщо для опоросу використовуються бокси, поросята повинні мати можливість без труднощів одержувати молоко матері.

7. Поросята відлучаються від свиноматки не раніше 28-денного віку, за винятком випадків, коли це може негативно вплинути на благополуччя чи здоров'я свиноматки або поросят.

8. Підсвинки та свині на відгодівлі повинні утримуватися в групах. Групи формуються в якомога ранньому віці протягом одного тижня після відлучення.

9. Якщо з'являються ознаки сильних бійок між свинями, слід негайно дослідити причини бійок та вжити відповідних заходів. Особливо агресивні тварини повинні утримуватися окремо від інших.

V. Вимоги до благополуччя телят

1. Кожне теля повинно отримати молозиво ВРХ якнайшвидше після народження, але не пізніше перших шести годин життя.

2. Не дозволяється утримувати телят старше восьми тижнів в індивідуальних боксах, крім випадків, коли це необхідно для лікування за призначенням лікаря ветеринарної медицини. Ширина індивідуального боксу повинна бути не меншою, ніж висота теляти в районі холки, і визначатися в положенні стоячи, а довжина – не

меншою, ніж довжина тіла тварини, виміряна від кінчика носа до сідничного бугра, перемножена на коефіцієнт 1,1.

Вимоги цього пункту не застосовуються до господарств, у яких утримуються менше шести телят та/або телята утримуються разом з матерями.

3. Умови утримання телят повинні забезпечувати кожному теляті можливість вільно лягати, вставати, відпочивати та доглядати за собою.

4. Матеріали, з якими контактують телята та які використовуються для конструкції місць утримання, обладнання, зокрема боксів, не повинні призводити до травмування і пошкодження телят та повинні бути такими, щоб їх можна було легко чистити і дезінфікувати.

5. Норми площі для телят, що утримуються в групі, повинні становити: для кожного теляти живою масою менше 150 кг – не менше ніж 1,5 м², для кожного теляти живою масою від 150 кг до 220 кг – не менше 1,7 м² та для кожного теляти живою масою 220 кг та більше – не менше 1,8 м².

6. В індивідуальних боксах для телят (крім випадків, коли це необхідно для лікування) не дозволено використання суцільних перегородок. Такі перегородки повинні містити отвори, що дають змогу телятам мати візуальний і тактильний контакт з іншими тваринами.

7. Ізоляційні матеріали, системи опалення та вентиляції тваринницьких приміщень повинні забезпечувати циркуляцію повітря, рівень пилу, температуру, відносну вологість та концентрацію газів у межах норм, які не завдають шкоди здоров'ю телят.

8. Усе автоматичне та механічне обладнання, що використовується для забезпечення здоров'я та благополуччя телят, повинно перевірятися не менше ніж

один раз на день. Виявлена несправність повинна бути негайно усунена, а якщо це неможливо, слід ужити всіх необхідних заходів для збереження здоров'я та благополуччя телят до усунення несправності. Здебільшого в такому разі використовуються альтернативні методи годівлі та забезпечення мікроклімату.

9. Електричне обладнання повинно бути встановлене згідно з правилами техніки безпеки для уникнення ураження тварин електричним струмом.

10. У разі відмови механічної системи вентиляції повинна бути в готовності до використання резервна система забезпечення повітрям, яка гарантуватиме здоров'я та благополуччя телят.

11. Забороняється утримання телят у постійній темряві. Рівень освітлення приміщень, у яких утримуються телята, повинен задовольняти їх поведінкові та фізіологічні потреби. У разі штучного освітлення воно використовується в період, еквівалентний до періоду природного освітлення, а саме з 9.00 до 17.00.

12. Усі телята, що утримуються в приміщеннях, повинні оглядатися не менше ніж два рази на день, а телята, що утримуються поза приміщенням, – один раз на день. Теля, що викликає підозру на захворювання або в разі його травмування, негайно повинно отримати відповідне лікування. За необхідності хворе чи травмоване теля повинно бути ізольоване в приміщення з дотриманням відповідних умов утримання, зокрема із сухою зручною підстилкою.

13. Не дозволяється утримувати телят на прив'язі, крім випадків, коли телята прив'язуються на період не більше ніж одна година під час годівлі молоком або його заміником. При цьому прив'язь не повинна травмувати телят. Прив'язь повинна постійно перевірятися на предмет її зручної довжини та безпеки для телят. Кожна прив'язь повинна бути сконструйована таким чином, щоб унеможливити удушення чи травмування та надавати телятам можливість

рухатися.

14. Приміщення, бокси, обладнання та посуд, що використовуються для телят, повинні належно очищатися та дезінфікуватися з метою профілактики заразних хвороб. Екскременти, сеча та залишки корму повинні видалятися якомога частіше, щоб мінімізувати неприємні запахи та запобігти розмноженню комах і гризунів.

15. Поверхня підлоги повинна бути гладкою, але не слизькою, щоб не спричинити травмування телят. Місце для відпочинку телят повинно бути зручним, чистим, сухим та безпечним.

16. Годівля телят повинна забезпечувати їх потребу в поживних речовинах згідно з їх віком, масою, поведінковими та фізіологічними потребами. Корм телят повинен містити достатню кількість заліза для забезпечення середнього рівня гемоглобіну в крові не менше ніж 4,5 ммол/л. З двотижневого віку телята щодня повинні отримувати мінімальну кількість грубого корму. Кількість грубого корму слід збільшувати від 50 до 250 г на добу відповідно для телят від 8 до 20-тижневого віку.

17. Усіх телят потрібно годувати не менше ніж два рази на добу. Телята старші двотижневого віку, що утримуються в групі, повинні мати вільний доступ до корму та чистої води відповідної якості.

18. Системи годівлі та напування повинні бути сконструйовані таким чином, щоб мінімізувати псування корму та води для телят.

**Генеральний директор
директорату безпечності
харчових продуктів**



Микола МОРОЗ

Додаток 1
до Вимог до благополуччя деяких
видів тварин
(пункт 4 підрозділу 2 розділу IV)

**Норми температури та відносної вологості
внутрішнього повітря приміщень для свиней**

Назва приміщень	Температура повітря, °C			Відносна вологість, %	
	оптимальна	максимальна	мінімальна	максимальна	мінімальна
1	2	3	4	5	6
Приміщення для холостих, супоросних маток та хряків	16	19	13	75	40
Приміщення для поросят та ремонтного молодняку	20	22	18	70	40
Приміщення для відгодівлі свиней	18	20	14	75	40
Приміщення для супоросних та підсисних маток з приплодом	20	22	18	70	40

Додаток 2
до Вимог до благополуччя деяких
видів тварин
(пункт 5 підрозділу 2 розділу IV)

Норми швидкості руху повітря в приміщеннях

Назва приміщень	Рухомість повітря, м/с	
	холодний та перехідний період року	теплий період року
1	2	3
Приміщення для холостих, супоросних маток та хряків	0,3	1,0
Приміщення для поросят та ремонтного молодняку	0,2	0,6
Приміщення для відгодівлі свиней	0,3	1,0
Приміщення для супоросних та підсисних маток із приплодом	0,15	0,4

Додаток 3
до Вимог до благополуччя деяких
видів тварин
(пункт 8 підрозділу 2 розділу IV)

Вільна загальна площа підлоги, доступна кожному підсвинку чи свині на відгодівлі, що утримуються групами, за винятком молодих свинок після спаровування та свиноматок

Жива маса тварини (кг)	Вільна загальна площа м ²
1	2
Не більше ніж 10	0,15
Понад 10, але не більше ніж 20	0,20
Понад 20, але не більше ніж 30	0,30
Понад 30, але не більше ніж 50	0,40
Понад 50, але не більше ніж 85	0,55
Понад 85, але не більше ніж 110	0,65
Понад 110	1,00

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України
«Про затвердження Вимог до благополуччя деяких видів тварин»
(далі – проект наказу)

1. Резюме

Метою прийняття проекту наказу є встановлення вимог до умов утримання тварин, у тому числі до умов здійснення нагляду за тваринами, доглядом і годівлею, вимог до приміщень у яких утримуються тварини, гуманного поводження з тваринами і недопущення зайвих страждань тварин у процесі їх утримання.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

На сьогодні в Україні діють ветеринарно-санітарні вимоги до утримання тварин у притулках, дія яких поширюється на установи в яких утримують диких, лабораторних, зоопаркових, циркових чи екзотичних тварин, спеціалізовані розплідники для службових тварин, зоомагазини, куточки живої природи, утримання тварин у домашніх умовах.

У той же час, відсутні нормативно-правові акти, що регулюють вимоги до благополуччя тварин.

Підписавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони Україна взяла на себе ряд зобов'язань щодо наближення вітчизняного законодавства до норм ЄС. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 228-р «Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» Україна має адаптувати в національне законодавство понад 250 актів ЄС за такими важливими напрямками як державний контроль у сфері санітарних та фітосанітарних заходів, безпечність харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин.

3. Суть проекту акта

Розроблений проект наказу визначає вимоги до утримання деяких видів тварин при використанні їх у сільському господарстві, встановлює мінімальні стандарти до умов, у яких перебувають тварини, включаючи систематичний догляд і годівлю, вимоги до приміщень для утримання тварин, попередження хвороб, гуманне поводження з тваринами.

4. Вплив на бюджет

Реалізація проекту наказу не потребує додаткових матеріальних та інших витрат державного та/або місцевих бюджетів, у той же час, впровадження норм викладених у наказі сприятиме розширенню експортного потенціалу вітчизняних виробників, що сприятиме наповненню бюджетів усіх рівнів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Реалізація проекту наказу матиме вплив на інтереси заінтересованих органів – операторів ринку, діяльність яких пов'язана з утриманням тварин. Проводились консультації із Асоціацією Тваринпром, Асоціацією свинарів України, Союзом птахівників України.

Прогноз впливу на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

6. Прогноз впливу

Проект наказу не вплине на розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище, проте вплине на суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням тварин.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект наказу потребує погодження з Міністерством енергетики та захисту довкілля України, Державною регуляторною службою України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів та підлягає державній реєстрації в Міністерстві юстиції України.

8. Ризики та обмеження

У проекті наказу відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті наказу відсутні положення, які порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, у зв'язку з чим оцінка гендерного впливу проекту акта не здійснювалась.

У проекті наказу відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

Проект наказу не потребує проведення громадської антидискримінаційної експертизи.

У проекті наказу відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Проект наказу не потребує проведення громадської антикорупційної експертизи.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект наказу розроблено відповідно до пункту 64 Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу

IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 228.

Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України



Тимофій МИЛОВАНОВ

«____» _____ 2020 року

**Аналіз регуляторного впливу
проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
господарства України «Про затвердження Вимог до благополуччя деяких
видів тварин»**

I. Визначення проблеми

Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Вимог до благополуччя деяких видів тварин» (далі – проект наказу) розроблено відповідно до статей 6, 7 Закону України «Про ветеринарну медицину» та частини першої статті 21 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження».

У даній сфері правового регулювання діють Закони України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (далі - Закон) та ветеринарно-санітарні вимоги до утримання тварин у притулках, дія яких поширюється на установи, що утримують диких, лабораторних, зоопаркових, циркових чи екзотичних тварин, спеціалізовані розплідники для службових тварин, зоомагазини, куточки живої природи, утримання тварин у домашніх умовах.

У той же час відсутні нормативно-правові акти, що регулюють вимоги до благополуччя тварин.

Підписавши Угоду про асоціацію з Європейським союзом, Україна взяла на себе ряд зобов'язань щодо наближення вітчизняного законодавства до норм ЄС. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року «Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» до кінця 2021 року Україна має адаптувати в національне законодавство понад 250 актів ЄС за такими важливими напрямками як державний контроль у сфері санітарних та фітосанітарних заходів, безпечність харчових продуктів і кормів, здоров'я та благополуччя тварин.

В країнах ЄС існує чотири типи маркування яєць відповідно до способу утримання курей.

Для різних способів утримання існують різні види обладнання.

№0 – органічне виробництво;

№1 – утримання курей з вільним вигулом за межами пташника;

№2 – утримання курей в пташнику на підстилці (що не виключає використання спеціального кліткового обладнання – вольєрів);

№3 – утримання курей в покращених клітках.

Обладнання для утримання курей-несучок, що відповідає європейським нормам, не передбачає особливих вимог до будівель пташників, проте, переобладнання існуючих пташників можливо, лише після демонтажу старого обладнання і ремонту будівлі, враховуючи їх ступінь зношеності.

На сьогодні, фактично 98% кліткового обладнання, яке використовується

в Україні, не відповідає європейським вимогам. Вказане обладнання не може бути частково модернізовано, воно повністю потребує демонтажу і заміни на нові комплекти.

При цьому, при розрахунку обсягів інвестицій в переобладнання птахофабрик необхідно брати до уваги, перш за все розмір окремого пташника, а не потужність птахофабрики в цілому. Чим більше пташник, тим більше в ньому буде поголів'я птиці, і тим самим менше буде вартість одного птахомісця.

Орієнтовна вартість одного птахомісця, за умови використання обладнання, що відповідає вимогам до утримання курей в удосконалених клітках (№3), складає 10-12 євро, а до утримання курей на підстилці (№2), складає 12-14 євро.

Таким чином, підприємству з середньорічним утриманням курей-несучок в 100 000 голів, необхідно інвестувати біля 1,5 млн. євро (на сьогодні це близько 42 млн грн.) в переобладнання виробничих потужностей. При цьому, із загальної кількості господарств, що утримують птицю до 100 тис голів, їх частка складає 75%.

Враховуючи те, що на сьогодні в Україні утримується біля 48 млн. голів курей-несучок, сумарні інвестиції у переобладнання пташників в яких утримуються кури-несучки повинні сягнути біля 500 млн євро або біля 17 млрд грн.

При цьому, головною вимогою європейського законодавства є норми площі клітки на 1 голову, яка в удосконалених системах кліток повинна бути щонайменше 750 см².

Загальна сума інвестицій птахівничих підприємств яєчного напрямку при виконанні вищевказаних вимог європейського законодавства щодо мінімальних стандартів благополуччя птиці складе не менш ніж 26 млрд грн.

У виробництві м'яса птиці ключовим аспектом є концентрація поголів'я, тобто загальна жива вага курей одночасно присутніх в приміщенні, на один квадратний метр використовуваної площадки.

Проектом наказу передбачається, що максимальна концентрація поголів'я у господарстві в будь-який час не повинна перевищувати 39 кг на м². На сьогодні, на підприємствах, крім тих що мають дозвіл на експорт до країн ЄС, цей показник складає 50-54 кг що у свою чергу впливає на здоров'я курей та якість продукції отриманої від них.

Ціна птахомісця, на сьогодні орієнтовно знаходиться в межах 7-8 євро. Зменшення щільності посадки призведе до збільшення такої ціни до 9-10 євро і додаткових інвестицій у виробничі потужності біля 6,6 млрд грн.

Таким чином, сума інвестицій у птахівничі підприємства яєчного та м'ясного напрямку при виконанні вищевказаних вимог до благополуччя птиці складе біля 32 млрд грн.

У країнах Європейського Союзу перехід на впровадження таких стандартів до утримання птиці здійснювався протягом 10 років при значній фінансовій підтримці виробників з боку урядів країн-членів.

При цьому, необхідно звернути увагу на структуру вітчизняного ринку виробництва та реалізації яєць курячих та м'яса птиці, де питома вага

господарств населення становить 47% і 15% відповідно. Тому, запропоновані нововведення не будуть мати вплив на весь ринок цієї продукції, але можуть призвести до збільшення собівартості виробництва продукції у промислових птахогосподарствах.

Дослідження європейських науковців вказують на збільшення собівартості виробництва яєць при утриманні птиці в удосконалених клітках на 26%, в альтернативних - на 38%.

У той же час, технології утримання свиней в Україні значно варіюють. Так, частина свинарських підприємств – споруджені «з нуля», модернізовані чи реконструйовані з урахуванням найпрогресивніших міжнародних практик. Інша частина продовжує працювати, спираючись на техніко-технологічну базу, яка залишилася у спадок від радянських часів. Асоціація «Свинарів України» в рамках спільного дослідження з Європейським банком реконструкції і розвитку, яке було спрямоване на оцінку поточного стану вітчизняних свиного господарств та пошук пріоритетних напрямків розвитку свинарства оцінювала їх технічну спроможність. Дослідження виявило, що сільськогосподарські підприємства, які утримують менше 500 свиней характеризуються низьким рівнем організації виробництва, який не відповідає сучасним практикам свинарства ні в Україні, ні в світі, і мають переважно незадовільний рівень організації виробництва та технічного оснащення. Водночас, оператори, що утримують понад 5 тис. свиней, і репрезентують понад 2/3 промислового поголів'я демонструють значно кращі технічну оснащеність та рівень виробничої культури. Тим не менш, і серед них не усі підприємства дотримуються вимог до благополуччя.

Так, у 70% випадків промислових свиноматок утримують групами, проте існуючі норми площі у розрахунку на свиноматку в 60% випадків не відповідають вимогам проекту наказу. Сукупні інвестиції на перехід до групового утримання порослих свиноматок та свинок не пізніше четвертого тижня після осіменіння варіюють у межах від 4,0 до 10,0 млн євро.

Значно більших інвестицій потребує приведення групового утримання тварин у відповідність до розроблених стандартів мінімальних норм площ – 2,25 м²/гол. Близько 60% промислового маточного поголів'я утримується у менш просторах групових загонах. Запровадження проекту наказу вимагатиме від підприємств збільшення виробничих потужностей, що коштуватиме від 1,5 до 3,5 тис євро на свиноматку чи 150-300 млн євро загалом.

Близько чверті операторів, діяльність яких пов'язана з утриманням свиней, при реконструкції чи спорудженні свиноферм замовляли підлогу в європейських постачальників, що гарантує її відповідність до європейських стандартів. Проте решта, за умов імплементації пропонованих вимог, матимуть провести переобладнання, яке коштуватиме близько 1 тис дол. США на свиноматку.

У той же час, спалахи африканської чуми свиней спонукають свиного господарства інвестувати у підвищення рівня біобезпеки.

З урахуванням лише цих критеріїв, для переорієнтації на нові стандарти благополуччя тварин галузь свинарства має залучити близько 450 млн євро в якості інвестицій.

Проте, найбільше інвестицій вимагатиме скотарство.

Для середньої ферми на 500 корів потрібно постійно мати 160 боксів із вигулом для індивідуального утримання телят. Середня ціна 1 місця становить орієнтовно 10-20 тис грн. Отож інвестиції для ферми на 500 корів сягнуть 50-90 тис євро.

За даними Державної статистики України, у промисловому секторі утримується 470,3 тис. корів. В Україні близько 30% молочно-товарних ферм (150 тис. корів) досі працюють за екстенсивними технологіями, в т.ч. не використовують індивідуальні бокси для телят, застосовують прив'язне їх утримання. Саме їм, в першу чергу, необхідно буде інвестувати у створення/модернізацію закритих чи відкритих майданчиків для утримання телят. Загальна сума інвестицій, необхідних учасникам галузі в реорганізацію утримання телят, сягне 480-900 млн грн.

Жоден з ринкових механізмів не може бути застосований для розв'язання зазначеної проблеми, оскільки не регулюються ринковими механізмами.

Враховуючи вищевикладене, головними проблемами, на ліквідацію яких спрямована дія проекту наказу Мінекономіки «Про затвердження Вимог до благополуччя деяких видів тварин», є визначення:

- умов використання сільськогосподарських тварин;
- вимог до утримання та догляду за тваринами;
- умов біобезпеки, здоров'я та вимог до планів надзвичайного реагування;
- умов здійснення перевірок за дотриманням вимог до благополуччя тварин;
- вимог до благополуччя курей, яких утримують з метою отримання яєць та/або м'яса;
- особливостей утримання курей-несучок в альтернативних системах;
- особливостей утримання курей-несучок у невдосконалених клітках;
- особливостей утримання курей-несучок у вдосконалених клітках;
- особливостей утримання бройлерів;
- вимог до благополуччя свиней;
- вимог до розміщення господарств у яких утримуються свині та правил їх утримання;
- особливостей утримання різних категорій свиней;
- вимоги до благополуччя телят.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Ні	Так	Групи (підгрупи)
	+	Громадяни
	+	Держава
	+	Суб'єкти господарювання
	+	У тому числі суб'єкти малого підприємництва

II. Цілі державного регулювання

Основною ціллю державного регулювання є удосконалення вітчизняних

нормативно-правових актів, гармонізація українського законодавства до міжнародних вимог, покращення умов утримання сільськогосподарських тварин.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

Альтернативними способами досягнення цілі є:

1. Застосування вимог ЄС без визначення їх в національному законодавстві.
2. Прийняття пропонованого проекту наказу Мінекономіки.

1. Визначення альтернативних способів

Опис альтернативи	Вид альтернативи
Залишення без змін	Альтернатива 1
Прийняття запропонованого Проекту наказу Мінекономіки	Альтернатива 2

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Виконання взятих зобов'язань без перегляду системи регулювання. Відсутність потреби у додатковому фінансуванні відповідних органів, оскільки такий точковий підхід зможе виконати лише обмежене коло виробників, наприклад ті, що готуються експортувати до ЄС.	Незначні, пов'язані зі створенням додаткового регулювання. Продовження конфліктів із бізнесом щодо недосконалості підходів регулювання, що буде залишатися застарілим та неузгодженим.
Альтернатива 2	Створення правового поля у сфері регулювання. Запровадження «прозорих» і зрозумілих вимог. Зменшення конфліктів між контролюючими органами та бізнесом.	Певне збільшення витрат на здійснення навчання фахівців, перегляд нормативних актів і т.п.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Уникнення зайвих витрат.	Додаткові витрати.
Альтернатива 2	Створення умов для утримання тварин, які мінімізують ризики щодо спричинення зайвого болю тваринам у процесі їх утримання і експлуатації.	Зростання витрат на створення відповідних умов.

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Для підприємств, що планують здійснювати експорт можливість підтвердити відповідність вимогам ЄС.	Необхідність дотримуватися додаткових процедур вимог та регулювання.
Альтернатива 2	Отримання більшого рівня свободи для виконання мінімального рівня встановлених вимог.	Порівняно невеликі разові витрати на перегляд внутрішніх процедур. Оператори, що відповідали попереднім вимогам практично повинні зазнати виключно організаційних витрат на ознайомлення із змінами у системі регулювання.

Слід також враховувати, що значна кількість тварин утримується в господарствах населення, проте які утримують тварин і отримують від них продукцію для власного споживання.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення)	Бал результати вності (за чотирибаль	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
---	--------------------------------------	---

проблеми)	ною системою оцінки)	
Альтернатива 1 має низький рейтинг результативності, оскільки відсутність механізмів реалізації вимог Закону не дозволяє вирішити проблему.	2	Спосіб сумнівний, оскільки не вирішує проблему.
Прийняття пропонованого проекту наказу Мінекономіки має високий рейтинг результативності серед альтернатив, оскільки дозволяє застосовувати необхідний перелік ветеринарно-санітарних вимог. Також передбачається одночасне додавання зручності регулюванню як для операторів ринку, так і для державних інспекторів.	4	Запропонований спосіб вирішення зазначеної проблеми є найбільш доцільним та адекватним з огляду на можливість досягнення цілей достатнього спрощення державного регулювання та створення єдиного нормативно-правового поля ветеринарно-санітарних вимог.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Вирішення частини проблем, пов'язаних із недосконалістю регулювання та можливість сформувати нормативи для забезпечення експорту.	Збереження витрат на дотримання надмірних вимог регулювання.	Рейтинг низький через часткове вирішення існуючих проблем.

Альтернатива 2	Зменшення конфліктів між контролюючими органами та бізнесом. Орієнтування на виробництво більш якісного та безпечного продукту	Незначні витрати на ознайомлення зі зміненими вимогами.	Рейтинг високий, оскільки прийняття пропонованого проекту наказу дозволяє найбільш повно підійти до розв'язання існуючих проблем.
----------------	--	---	---

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 рейтинг низький	Відсутність регуляторних документів вже призвело до виникнення проблем із застосуванням ветеринарно-санітарних вимог. Створення додаткового регулювання, що створюватиме різні вимоги, здатне вирішити окрему проблему, проте ускладнить систему контролю за їх дотриманням та підвищить ризики помилок при дотриманні різних вимог одночасно.	Вплив зовнішніх чинників вбачається незначним, ризики низькі.
Альтернатива 2	Запропонований спосіб вирішення зазначеної проблеми є найбільш доцільним та адекватним з огляду на можливість відійти від надмірного регулювання, підняти рівень якості та безпечності кормів, а також виконати відповідні зобов'язання України щодо гармонізації санітарних та фітосанітарних заходів.	Вплив зовнішніх чинників вбачається незначним, ризики низькі.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Для розв'язання проблем визначених у розділі I, розроблено проект наказу, яким запроваджується підхід до регулювання, за яким встановлюються лише мінімально необхідні вимоги (еквівалентні аналогічним вимогам ЄС), що дає можливість суб'єктам господарювання дотримуватися ветеринарно-санітарних вимог у зручний та ощадливий спосіб.

Проект наказу визначає вимоги до благополуччя деяких видів сільськогосподарських тварин та затверджують мінімальні стандарти до умов, в яких перебувають тварини, включаючи систематичний догляд і годівлю, вимоги до приміщень для утримання тварин, попередження хвороб, гуманне поводження з тваринами, запроваджують належну виробничу практику їх утримання і застосовуються до всіх операторів ринку, діяльність яких пов'язана з утриманням курей-несучок, бройлерів, зокрема ремонтного молодняку, у господарствах, в яких утримується як маточне поголів'я племінної птиці, так і ремонтний молодняк, свиней, телят, та є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами господарювання незалежно від форми власності та підпорядкування, фізичними особами – підприємцями, фізичними особами, спеціалістами ветеринарної медицини.

Проект наказу впроваджує механізми направлені на забезпечення благополуччя тварин шляхом визначення:

- умов використання сільськогосподарських тварин;
- вимог до утримання та догляду за тваринами;
- умов біобезпеки, здоров'я та вимог до планів надзвичайного реагування;
- умов здійснення перевірок за дотриманням вимог до благополуччя тварин;
- вимог до благополуччя курей, яких утримують з метою отримання яєць та/або м'яса;
- особливостей утримання курей-несучок в альтернативних системах;
- особливостей утримання курей-несучок у невідосконалених клітках;
- особливостей утримання курей-несучок у вдосконалених клітках;
- особливостей утримання бройлерів;
- вимог до благополуччя свиней;
- вимог до розміщення господарств у яких утримуються свині та правил їх утримання;
- особливостей утримання різних категорій свиней;
- вимоги до благополуччя телят.

У відповідності до усталеної практики, що впроваджується в Україні, організація роботи по забезпеченню виконання вимог до благополуччя тварин, а також відповідальність за це покладається на відповідних операторів ринку.

У разі прийняття проекту наказу власники тварин, спеціалісти ветеринарної медицини зможуть повноцінно здійснювати всі необхідні заходи для недопущення зайвих страждань тварин. Дотримання пропонованих вимог також є запорукою можливості виходу на зовнішні ринки, зокрема ЄС.

Заходи, які необхідно здійснити органам влади для розв'язання проблеми:

- 1) довести до відома співробітників ветеринарних підрозділів Держпродспоживслужби положення проекту наказу та внести необхідні корективи в інструктивні матеріали на місцях;
- 2) провести навчання для державних інспекторів, до обов'язків яких буде входити контроль за дотриманням вимог, передбачених проектом наказу;
- 3) забезпечити інформування операторів ринку про встановлення вимог шляхом оприлюднення їх на офіційних веб-сайтах Мінекономіки та Держпродспоживслужби, а також шляхом роз'яснювальної роботи через територіальні органи Держпродспоживслужби та управління агропромислового розвитку областей.

Заходи, які необхідно здійснити суб'єктам господарювання:

- 1) провести навчання відповідного персоналу щодо особливостей застосування вимог до здійснення діяльності пов'язаної з утриманням тварин;
- 2) переглянути внутрішні операційні та управлінські процеси щодо приведення у відповідність до вимог;
- 3) розробити власні процедури (у разі потреби) внутрішнього контролю тощо.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Оскільки проектом наказу з одного боку пропонується запровадження підходів та процедур для операторів ринку діяльність яких пов'язана з утриманням тварин, а з іншого, мінімальні базові вимоги є такими, що відомі операторам і повинні були виконуватися раніше, крім переобладнання пташників, витрати суб'єктів господарської діяльності є незначними, пов'язаними із потребами на ознайомлення із зміненими підходами та можливих оперативних змін внутрішніх процедур та дій фахівців.

Витрати для суб'єктів господарської діяльності та/або фізичних осіб, що раніше не виконували аналогічні вимоги неможливо узагальнено обрахувати через значну варіативність. Такі витрати обраховуватимуться безпосередньо під час будівництва, при введенні виробничих об'єктів в експлуатацію, тощо.

Реалізація проекту наказу вимагає належного інструктування державних інспекторів ветеринарної медицини, які будуть здійснювати контроль за благополуччям тварин згідно встановлених підходів. Разом з тим, це має відбуватися в рамках звичайної діяльності Держпродспоживслужби, тому окремі видатки органів виконавчої влади не передбачаються, і відповідні розрахунки згідно Додатку 3 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акту не проводились.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Враховуючи безперервність функціонування ринку кормів, термін дії розробленого проекту є необмеженим і постійним.

Зміни терміну дії можливі у разі змін у законодавстві, що регулює питання ветеринарної медицини та благополуччя тварин.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозні значення показників результативності регуляторного акта будуть встановлюватися після набрання чинності актом

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних із дією акта – прямих надходжень до державного бюджету не передбачається.

2. Дія акта поширюється на суб'єкти господарювання діяльність яких пов'язана з утриманням тварин.

3. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень регуляторного акта – високий, оскільки повідомлення про оприлюднення, проект наказу та аналіз регуляторного впливу акта розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (www.me.gov.ua) та Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (www.consumer.gov.ua).

4. Час, що необхідно буде витратити суб'єктам господарювання та/або фізичним особам, для виконання вимог акта – разово орієнтовно 2 години для відповідальних працівників на ознайомлення із наказом, а також для проведення навчання персоналу, в залежності від рівня попередньої підготовки, орієнтовно до 16 годин. Час витрачений в даному випадку має обліковуватись в межах норм часу, що витрачається на виконання безпосередніх фахових обов'язків.

Показниками результативності будуть:

стабільна чисельність та/або збільшення кількості суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з утриманням тварин;

збільшення кількості експортерів та обсягів експорту живих тварин та продукції з них.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Базове відстеження результативності зазначеного регуляторного акту буде здійснюватися до набрання чинності шляхом збору пропозицій і зауважень та їх аналізу.

Повторне відстеження результативності буде здійснене через рік після набрання ним чинності шляхом аналізу статистичних даних.

Періодичне відстеження результативності буде здійснюватися шляхом аналізу статистичних даних щорічно, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результатів виконання Вимог.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні. Базове відстеження результативності зазначеного регуляторного акта буде здійснюватися до набрання ним чинності шляхом збору пропозицій і зауважень та їх аналізу.

Повторне відстеження результативності буде здійснене через рік після набрання ним чинності шляхом аналізу статистичних даних.

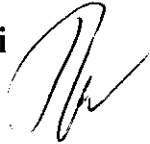
Періодичне відстеження результативності буде здійснюватися шляхом аналізу статистичних даних щорічно, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результатів виконання Інструкції.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні.

Для відстеження результативності будуть використовуватися дані, отримані за результатами перевірок, проведених структурними підрозділами Держпродспоживслужби та її територіальними органами.

**Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**



Тимофій МИЛОВАНОВ

«_ _» _____ 2020 року

**Повідомлення про оприлюднення
проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
господарства України «Про затвердження Вимог до благополуччя деяких
видів тварин»**

З метою отримання зауважень та пропозицій до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Вимог до благополуччя деяких видів тварин» Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України повідомляє про його оприлюднення.

Повний пакет документів до проекту наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження вимог до благополуччя деяких видів тварин» розміщено в мережі Інтернет на офіційному веб-сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (www.me.gov.ua).

Зауваження та пропозиції стосовно проекту наказу та аналізу регуляторного впливу у письмовій та електронній формі просимо надавати протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресою:

01001, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України;
e-mail: meconomy@me.gov.ua;

01011, м. Київ, вул. Арсенальна, 9/11, Державна регуляторна служба України; e-mail: inform@dkrp.gov.ua.

**Генеральний директор
директорату безпечності харчових
продуктів Міністерства розвитку
економіки, торгівлі та сільського
господарства України**



Микола МОРОЗ

